

1
2
3

4
5
6
7

Entwurf

8

Kaderprogramm fir d'Gemengewahlen

9

2023

10

11

12

13

Gerecht Léisungen fir haut a muer

1		
2		
3	Matbestëmmung & Transparenz verbessern	5
4	Aféiere vun engem Biergerrot	5
5	Biergerversammlungen a Froestonnen	5
6	Ëffentlech Gemengerotsitzungen	6
7	Méi Transparenz beim Schäfferot	6
8	Transparent Kommissiounssitzungen	6
9	Méi Referenden op Gemengenniveau	7
10	Participativ Budgeten	7
11	Gemengefusiounen	7
12	Einfachen Zougang zu Dokumenter	8
13	Transparenz bei Gemengesyndikater a Gemengebetrieber	8
14	Kommunikatioun an Informatioun	8
15	Open Source fërderen	8
16	Open Data	9
17	Ëmwelt, Klima an Natur schützen	10
18	Dreck gehéiert an d’Poubelle, net op de Buedem!	10
19	Bëscher schützen	10
20	Manner Bëtong, méi Natur	11
21	Richteg Natur aplaz Zierpflanzen	11
22	Energieneutral Gemengen	11
23	Solaranlagen massiv ausbauen	11
24	Ouni Luetstatiounen keng E-Autoen	12
25	Nei Weeër bei der Energieproduktioun goen	12
26	Waasser intelligent notzen	13
27	Flott Spillplazen am Respekt mat der Natur	13
28	Infrastrukturen an ëffentlecher Hand	13
29	D’Liewensqualitéit an eise Gemengen stäerken	14
30	Wat d’Gemeng bezilt, muss jidderengem zegutt kommen	14
31	Lokal Veräiner ënnerstëtzen	14

1	Méi Eventer	14
2	Eng Gemeng am Service vum Bierger.....	14
3	Historesch Gebaier mat Liewe fëllen	15
4	Besser Integratioun vun neie Matbierger.....	15
5	Sproochecoursë fir jiddereen	15
6	E Biergerbeobtrage fir all Uertschaft a Quartier	15
7	Integrationsdelegierten	15
8	Handicap-Delegierten	16
9	Accessibel Servicer fir den drëtten Alter a Leit mat Handicap.....	16
10	Internet fir jiddereen an iwwehall (Free-WIFI)	16
11	Gutt wunnen a gutt liewen	16
12	Gemengen europäesch denken.....	17
13	<i>Wunnen zu Lëtzebuerg méiglech maachen .....</i>	18
14	D'Gemenge muss méi Wunnrau schafen (10€/m2).....	18
15	D'Wunnengen bleiwen an öffentlecher Hand	18
16	Öffentlech Wunnengen no kloer Krittäre verlounen a verkafen	18
17	Mietkauf erméiglechen.....	19
18	Sozial Wunnengen.....	19
19	Wunnengen & Infrastrukturen zesumme plangen.....	19
20	Virkafsrecht konsequent notzen.....	20
21	Nei Wunnformen erméiglechen	20
22	Prekäert Wunnen net toleréieren	20
23	Keng Luxusvillaeen, mee méi moderat Haiser fir jiddereen	20
24	Perimetererweiderunge verhënneren.....	20
25	<i>Eng gesond lokal Economie opbauen .....</i>	22
26	D'Gemeng ass ee responsabele Konsument	22
27	Noversuergung an den Dierfer sécherstellen.....	22
28	Industriezone fir regionaalt Handwierk a Produkter.....	22
29	Shared Hubs	22
30	Eng Landwirtschaft viru menger Dier	23
31	D'wirtschaftlech Aktivitéite vun der Gemeng reduzéieren.....	23
32	Eng gesond Approche zum Wuesstem	23

1	Mobilitéit vun de Leit verbesseren	24
2	Autofräi Quartieren a Shared Spaces ausbauen	24
3	Den öffentlechen Transport ausbauen.....	24
4	Schoultransport ouni Ofgaser	24
5	Vëlofueren an Trëppele méi angeneem gestalten.....	25
6	Club Bus Service	25
7	Barrièrefräi Mobilitéit garantéieren	25
8	Sécherheet an eise Gemengen erhéijen.....	26
9	Méi Policepresenz	26
10	Keng privat Police.....	26
11	Präventioun: méi Street Worker.....	26
12	Videoiwwerwachung ass keen Zaubermëttel.....	27
13	Méi Sécherheet op eise Stroossen	27
14	Technik notzen fir méi Stroossesécherheet	27
15	Déiereschutz an eise Gemengen héich halen.....	28
16	Opklärung an Informatioun géint Déierequälerei.....	28
17	Fir eng modern & ethesch korrekt Juegd	28
18	Eng Plaz fir eis Muppen an der Gemeng.....	28
19	Sammelstatiounen a Plaze fir Wëlldéieren.....	28
20	Obligatoreschen Chip fir Hënn a Kazen	29
21	Keng Déieren am Zirkus	29
22	Eng respektvoll Fëscherei	29
23		
24		

Matbestëmmung & Transparenz verbesseren

D'Piraten setzen sech säit hirer Grënnung fir méi direkt Demokratie an. D'Politik muss méi no un d'Bierger:innen an d'Leit endlech an der Politik matdiskutéiere loossen. Vill Leit hunn Iddien a géifen se gäre matdeelen, mee wëssen net wéi a wou oder se wëllen net an enger Partei aktiv sinn. D'Piratenpartei wëll de Leit Méiglechkeete ginn, fir sech iwwert aner Weeër aktiv an der Gemeng abréngen ze kënnen.

Aféiere vun engem Biergerrot

Bierger:innen wéi s du an ech zesummebréngen an hinnen eng offiziell Plattform ginn, fir hir Iddien ëmzesetzen. Dat ass d'Iddi vum Biergerrot.

Dëse Biergerrot soll per Zoufallsprinzip zesummegezat ginn a Mënschen an d'Bevëlkerung an der Gemeng representéieren. Een Deel vum Biergerrot kéint direkt vun der Gemeng gewielt ginn. All 3 Joer gëtt dann eng Halchent vum Biergerrot ersat. D'Mandat am Biergerrot wäert inkompatibel mat engem Mandat am Gemengerot oder als Member vu consultative Kommissiounen sinn.

De Biergerrot soll eegestänneg schaffe kënnen an dem Gemengerot Propose maachen, op déi d'Politiker da reagéiere müssen. De Biergerrot soll och ee Budget vum Gemengerot bereetgestallt kréien, fir selwer Projete ze realiséieren a fir d'Organisatioun vum Biergerrot ofzedecken (Sekretär, etc.).

Biergerversammlungen a Froestonnen

D'Piraten wëllen een aktiven Austausch an Diskussiounen mat de Bierger:innen. D'Gemeng soll mindestens zwee Mol am Joer Biergerversammlungen organiséieren, wou d'Bierger:innen mat de Gemengeverantwortlechen ëffentlech op enger Plaz zesummekommen an Iddien, Problemer an Doleancen diskutéiert kënnen ginn. Op dës Biergerversammlung soll d'Gemeng zukünfteg Projete virstellen an ëffentlech Froestonnen maachen, an deenen d'Bierger:innen hir Meenung matdeelen, Froestellen a Proposen areeche kënnen.

1 Ëffentlech Gemengerotsitzungen

2 De Gemengerot ass dat wichtegst Gremium an der Gemengepolitik: hei ginn déi
3 wichtegst Decisioune fir d'Awunner vun der Gemeng getraff. Duerch méi
4 Transparenz an e besseren Zougang zu Informatiounen am Gemengerot suerge
5 mer fir méi Biergerbedeelegung. Dëst stäerkt eis Demokratie.

6

7 D'Piraten fuerderen dofir

- 8 • eng proaktiv Transparenz vu Gemengerotssitzungen. De
9 Sëtzungskalenner, den Ordre du Jour an all déi zougehéireg Dokumenter
10 müsse mindestens 1 Woch virdrun integral an online verëffentlecht ginn.
- 11 • een online Livestream fir de Gemengerot. De Gemengerot muss seng
12 Sitzungen iwwert Livestream online iwwerdroen an duerno um
13 Internetsite vun der Gemeng verëffentlechen, ofspäicheren a fir jiddereen
14 accessibel halen.

15

16 Méi Transparenz beim Schäfferot

17 De Schäfferot muss d'Rapporte vu senge Sitzungen ëffentlech maachen, fir dass
18 de Gemengerot seng Kontrollfunctioun him vis-à-vis kann ausüben.

19

20 Transparent Kommissiounssitzungen

21 Verschidde Gesetzer gesi vir, dass eng Gemeng Kommissiounen muss hunn, fir
22 iwwert verschidde politesch Sujeten ze diskutéieren (z.B. d'Schoullkommissioun).
23 Dës Kommissiounen beschäftegen sech mat konkrete politeschen an
24 administrative Projeten an dofir misst de Bierger och hei informéiert ginn,
25 iwwert wat diskutéiert gëtt.

26

27 D'Piraten wëllen,

- 28 • dass all Kommissiounen komplett ëffentlech ginn. Den Ordre du Jour an all déi
29 zougehéireg Dokumenter müssen den Dag virdrun integral an online
30 verëffentlecht ginn. D'Rapporte vun de Kommissiounssitzungen müssen online
31 verëffentlecht ginn an de Vott an de Kommissiounen soll nominativ ginn.
- 32 • dass d'Sitzungen och am Livestream gewise ginn.
- 33 • dass d'Kommissioun, déi sech mat de Baugeneemegungen an der Gemeng
34 beschäftegt, muss d'Informatiounen kréien, wien de Bauhär a wien de

1 Promoteur vun engem Projet ass, fir hir Kontrollfunktoun richteg kënnen ze
2 notzen.

3

4 Méi Referenden op Gemengenniveau

5 D'Piraten sinn der Meenung, dass bei wichtege Dossieren, Projeten oder
6 grouse budgetäre Froe an enger Gemeng de Bierger:inne soll gefrot ginn a
7 selwer matentscheeden.

8

9 D'Piraten géifen méi Matbestëmmung erlaben

- 10 • andeems méi Biergerbegehren oder Referenden organiséiert ginn
- 11 • andeems d'Reegele fir Referende opgelackert ginn: wa genuch
12 Awunner:innen aus enger Gemeng eng Demande ënnerschreiwen, muss
13 de Sujet op den Ordre du Jour vum Gemengerot kommen, a Präsenz vun
14 den Demandeuren.

15

16 Participativ Budgeten

17 Beim participative Budget geet et dorëms, eng Méiglechkeet ze schafen, deen et
18 de Bierger:innen, erlaabt e Wuert bei den ëffentlechen Ausgaben
19 matzeschwätzen. Konkret gëtt ee Prozentsaz vum Gemengebudget fir de
20 participative Budget zur Verfügung gestallt. Doropshin kënnen dann
21 d'Awunner:innen an engem transparente Prozess doriwwer entscheeden, wou
22 dës Moyenen sollen hifléissen. Net nëmme Bierger:innen sollen un deem
23 Prozess deelhuefen, mee och lokal Betriber an Associatiounen. Bis ewell ginn et
24 iwwer 4000 Stied a Gemengen an Europa, déi dës Form vu Biergerbedeelegung
25 schon implementéiert hunn.

26

27 Gemengefusiounen

28 D'Piraten stinn positiv géigeniwwer de Gemengefusiounen, well domadder
29 Ressourcen besser kënnen agesat ginn an d'Fusiounsgemengen gréisser
30 Projeten besser plangen kënnen. D'Decisioun fir eng Gemengefusioun muss
31 awer vun de Bierger:innen kommen. Dofir ass et fir d'Piraten kloer,
32 dass d'Entscheidung vun enger Fusioun muss iwwert ee Referendum vum
33 Bierger getraff ginn.

34

1 Einfachen Zougang zu Dokumenter

2 Formulare müssen op der Gemeng ouni Barrièren ze kréie sinn a sollen an den 3
3 Amtssproochen um Internetsite vun der Gemeng zu all Moment fir d'Leit
4 zougänglech sinn. D'Dokumenter sollen och vu Persoune mat visuellen oder
5 auditive Beanträchtegunge kënne verstane ginn.

6

7 Transparenz bei Gemengesyndikater a Gemeindebetrieber

8 All Organisatioun, an deenen eng Gemeng vertrauden ass, soll seng Rapporten,
9 Dokumenter a Sitzungen genausou ëffentlech oppeleeën, wéi d'Gemeng et
10 selwer mécht. Wann eng Gemeng mat private Betrieber op Projeten
11 zesummeschafft, dann ass et kloer, dass dës Betrieber de Bierger:innen déngen,
12 well ëmmerhinn goufen hei Steiergelder investéiert. D'Gemengesyndikater falen
13 ënnert d'Gemengegesetz, mee an der Realitéit kréie weder de Public nach
14 d'Oppositoun am Gemengerot Informatiounen, wat do diskutéiert an decidéiert
15 gëtt. D'Piraten wëllen, dass d'Reegelen, déi bei der Gemeng gëllen, och vun de
16 Gemengesyndikater agehale ginn.

17

18 Kommunikatioun an Informatioun

19 D'Website vun enger Gemeng soll d'Plaz sinn, wou Bierger:innen all
20 d'Informatiounen zum Liewen an der Gemeng ka fannen, wou d'Veräiner
21 kënne Reklamm fir Eventer maachen a wou Informatiounen zum Liewen an der
22 Gemeng gedeelt ginn. D'Website soll een Austausch mam Bierger an den
23 Organisatiounen erméiglechen, zum Beispill iwwert d'Afféiere vun engem
24 Formulaire oder ëffentleche Forum, wou d'Bierger:innen Problemer an der
25 Gemeng kënne weiderginn.

26

27 Open Source fërderen

28 All Joer ginn d'Gemengen honnerttausenden Euro fir Computerlizenzen aus,
29 obwuel et a ville Fäll méi gënschteg a gläichwäerteg Alternative ginn. Hei kéinte
30 vill Sue gespuert ginn andeems een op Open Source Programmer setzt, bei
31 deenen de Quelltext oppen ass an déi een deemno kann un d'Besoinen vun der
32 Verwaltung upassen. D'Piraten setzen sech dofir an, dass d'Gemengen op eng
33 national Léisung fir Software mam Inneministère sollen hischaffen, aplaz iwwert
34 ee Gemengesyndikat, wéi de SIGI.

35

1 **Open Data**

2 D'Gemenge mussen Donnéeën, déi mat Steiergelder bezuelt goufen, der
3 Allgemengheet erëm zur Verfügung stellen. Virun allem geet et net duer, fir
4 d'Dokumenter just anzescannen an als PDF op d'Website ze setzen (Beispill
5 Gemengebudget), mee d'Donnéeë mussen maschinelliesbar sinn, well nëmmen
6 esou kann een onkomplizéiert Analyse maachen. D'Donnéeë sollen an oppener
7 Form op data.public.lu bereet gestallt ginn.

8

9

Entwurf

Ëmwelt, Klima an Natur schützen

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

D'Zäite sinn eriwwer, an deene Politik op Käschte vum Klima, der Natur an der Déierewelt gemaach huet. Eis Gesellschaft dierf net weider op d'Käschte vun der Flora a Fauna liewen, mee eng nei Politik muss de Kader setzen, fir dass mer eng Wirtschaft schafen, déi an Harmonie mat de Ressource vun eisem Planéit leeft. D'Gemenge musse Verantwortung iwwerhuelen.

D'Piraten setzen sech dofir an, dass d'Gemeengepolitik d'Klima- an d'Biodiversitéitskris unerkennt a Verantwortung fir d'Natur an Ëmwelt iwwerhëlt. All Gemeng muss säin ökologesche Foussofdrock identifizéieren an ee Plang mat Moosnamen opstellen, wéi een dësen an Zukunft reduzéiere wëll.

Dreck gehéiert an d'Poubelle, net op de Buedem!

Zigarettestëmp, Zigaren, Knätschgummi oder Kamellepabeier gehéieren net op de Buedem. Een eenzegen Zigarettestomp eleng ka potenziell ee Kubikmeter Waasser verseuchen.

D'Piraten wäerten sech dofir asetzen

- dass an der Gemeng separat Opfaangbehälter fir Zigarettestëmp opgeriicht ginn (Mégo-Bacs), fir dass dës net an der Natur oder am Kullang landen.
- dass an de Gemenge flächendeckend Poubellë do sinn, déi reegelméisseg eidel gemaach ginn.
- dass op ëffentleche Plaze méi Poubellë sinn, fir den Tri ze maachen (op mannst Plastik soll kënne getrennt ewechgeheit ginn).
- dass Persounen, déi Dreck op de Buedem geheien, besser kontrolléiert a bestrooft ginn.

Bëscher schützen

Vill Gemengen hunn d'Chance, dass si flott Bëscher hunn, déi d'Mënschen als Erhuelungsgebitt kënnen notzen, wat d'Liewensqualität an der Gemeng erhéicht. Gläichzäiteg ass de Bësch wichteg fir den Erhalt vun enger intakter Ëmwelt a brauch Rou. D'Piraten setzen sech dofir an, dass d'Bëscher geschützt

1 ginn. Virun allem Natura2000-Zonë solle bäibehale bleiwen an net méi kënnen
2 ëmklasséiert ginn. Tëschent Naturzonen a bebautenen Zone sollen ëmmer eng
3 Pufferzone sinn, fir der Flora & Fauna op der Bëschgrenz hier Plaz ze loossen.
4

5 Manner Bëtong, méi Natur

6 D'Massiv Zoubetonéiere vun ëffentleche Plaze muss ophalen. De Verzicht op
7 Bëtong schützt besser virun héijen Temperaturen am Summer a virun
8 Iwwerschwemmungen. Grouss iwweierdesch Parkinge solle mat
9 Alternativen, wéi Kräsi, Rasengitter, Mulch oder Grouine bedeckt ginn, och
10 wann dat e bësse mi Aarbecht mat sech bréngt fir den Entretien. Och
11 d'Schoulhäff sollen erëm eng Plaz ginn, wou d'Kanner d'Natur kenneléieren a
12 wou flott pedagogesch Projete kéinte realiséiert ginn.
13

14 Richtig Natur aplaz Zierpflanzen

15 D'Piraten wëlle richtig Natur aplaz d'Opstelle vun artifiziellen Zierpflanzen,
16 isoléierte Stroossebeem a Blimmercher. D'Gäertnereie vun de Gemenge sollen
17 dofir méi op Wildwuchs souwéi heemesch Planze setzen. Wildwuchs brauch
18 manner Ënnerhalt, férdert d'Biodiversitéit a kascht de Steierzueler am Endeffekt
19 manner Geld.
20

21 Energieneutral Gemengen

22 D'Piraten wëlle laangfristeg all Gemeng energieneutral maachen. Dat heescht,
23 dass eng Gemeng grad souvill Energie konsuméiert, wéi se och produzéiert. De
24 Wee dohinner geet iwwert den Ausbau vun erneierbaren Energien. Erneierbar
25 Energien sinn nämlech lokal Energien, déi der Gemeng a senge Bierger:innen
26 zegutt kommen. Wou et méiglech ass, mussen Gemengegebaier a Parkingen mat
27 Photovoltaikanlagen a Wärmepumpelen equipéiert ginn.
28

29 Solaranlagen massiv ausbauen

30 D'Bautereglementer an de Gemenge solle virgesinn, dass op all neit Haus eng
31 Solaranlag op den Daach muss kommen. Bei bestoende Gebaier, déi sech
32 eegnen, soll d'Gemeng d'Proprietären aktiv uschreiwen, fir um Programm
33 deelzehuelen. D'administrativ Demarchë solle vun der Gemeng souwäit wéi
34 méiglech iwweiholl ginn.
35

1 D'Gemeng kann och d'Virfinanzierung vun der Solaranlag iwwerhuelen,
2 andeems d'Gemeng den Daach vum Gebai fir ee symboleschen Euro lount an de
3 Prêt iwwert de Verkaf vum Stroum ofbezilt. Nodeems de Prêt ofbezult ass, geet
4 d'Anlag an d'Hand vum Proprietär.

5

6 Ouni Luetstatiounen keng E-Autoen

7 Nëmmen mat engem gudde Ladenetz maache mer d'Elektromobilitéit méi
8 attraktiv fir d'Leit. D'Gemeng muss zesumme mam Staat dofir suergen, dass
9 d'Stroumleitungen op deene Plazen opgerëscht ginn, fir flächendeckend an
10 enger Gemeng Luetstatiounen kënnen opzestellen. Do, wou d'Leeschtung vum
11 Netz net duergeet, soll iwwert separat Stroumproduktioun (zum Beispill
12 Solaranlagen op de Parkingen) Luetstatiounen erméiglecht ginn.

13

14 Nei Weeër bei der Energieproduktioun goen

15 D'Piraten sinn oppe fir nei Technologië bei der Energieproduktioun, soulaang
16 d'Energiequellen nohalteg sinn an illimitéiert kënnen genotzt ginn, wat de Fall ass
17 beim Wand, der Sonn oder dem Waasser. Laangfristeg profitéiere mer all
18 dovunner, well dës Energien ouni Grenze kënnen genotzt ginn ouni
19 iergendwellech Offallprodukter ze hannerloossen.

20

21 D'Piraten si bereet, fir nei Weeër ze goen. All méiglech Energiequell sollt genotzt
22 ginn, fir d'Energieproduktioun esou effizient wéi méiglech ze maachen. Nieft
23 klassesche Wandrieder kann een och Energie aus Wand herstellen, andeems
24 d'Gemengen op vill befuerene Stroossen méi kleng Wandhelixen oder vertikal
25 Wandenergieanlagen opstellen (Satonius-Rotoren). Dës vertikal
26 Wandanlage kënnen ouni Rotorblieder Stroum herstellen an eegnen sech super
27 fir an de Stied Energie hierzustellen oder um Land, wou se keng Gefor fir
28 d'Villercher duerstellen.

29

30 Fir d'Energie aus dem Waasser ze notzen, kann een och op d'Kanél vun de
31 Kläranlagen zeréckgräifen, wann den Debit hei grouss genuch ass. Och
32 d'Geothermie, also d'Gewënnung vu Wäermt aus méi déiwe Buedemschichten,
33 soll do, wou et geet, genotzt a gefërdert ginn.

34

35

1 **Waasser intelligent notzen**

2 Waasser ass eng iwweerliewenswichtig Ressource an dofir musse mer spuersam
3 mam Waasser ëmgoen. An eisen Ae sollt beim Waasserpräis méi
4 d'Notzung verrechent ginn (part variable) wéi op d'Partie fixe. Dat aus deem
5 ganz einfache Grond, dass een, dee méi Waasser verbraucht, och méi soll
6 bezuelen. An ëffentleche Gebaier vun der Gemeng soll d'Reewaasser
7 opgefaangen a genotzt ginn. Op ëffentleche Plaze kënnen Reewaasserbehälter
8 opgestallt ginn, déi am Summer bei Dréchente genotzt kënnen ginn, fir
9 d'Planzen an der Gemeng ze netzen.

10

11 **Flott Spillplazen am Respekt mat der Natur**

12 Eis Kanner brauche Plazen, wou se kloteren a spille kënnen. Spillplaze kënnen a
13 Kombinatioun mat der Natur opgebaut ginn a sollten ee Choix u Spiller hunn fir
14 kleng Kanner, Puppelcher an och Kanner mat Handicap. Waasserspiller sollten
15 haaptsächlech mat opgesammeltem Reewaasser funktionéieren an net mat
16 Drénkwaasser. Net wäit vun all Spillplaz oder ëffentlecher Sportplaz sollt ee
17 Waasserspender sinn, bei deem d'Kanner an hir Begleeder sech hydratéiere
18 kënnen.

19

20 **Infrastrukturen an ëffentlecher Hand**

21 Grondleeënd Infrastrukturen a Servicer, wéi zum Beispill

- 22 • d'Réier fir Drénkwaasser,
- 23 • Ofwaasser a Reewaasser,
- 24 • Leitunge fir d'Elektresch, Telekommunikatioun a Fernwärme,
- 25 • d'Stroossenetz
- 26 • an d'Gestioun vum Offall a Recycling

27 wäerte mat de Piraten net privatiséiert ginn, mee an der Hand vum Staat, de
28 Gemengen oder de Gemengesyndikater bleiwen. Domadder gëtt garantéiert,
29 dass d'Infrastrukture laangfristëg dem ëffentlechen Interessi déngen.

30

31

D'Liewensqualität an eise Gemengen stäerken

D'Piraten wëllen d'Duerfliewe a d'Zesummegehöregkeetsgefill an eisen Uertschaften a Quartieren stäerken. Dofir muss séchergestallt ginn, dass sou vill Mënschen wéi méiglech um Liewen an der Gemeng kënnen deelhuefen. D'Gemeng muss dofir déi néideg Servicer an Infrastrukturen bereet stellen.

Wat d'Gemeng bezilt, muss jidderengem zegutt kommen

Ëffentlech Sportplazen a Gebaier, déi mat Steiersue finanzéiert ginn, mussen och der Ëffentlechkeet zur Verfügung stoen an net nëmmen e puer auserwielte Veräiner. Eng Gemeng, déi engem Futtballveräin d'Tribüne oder d'Buvette matfinanzéiert, muss garantéieren, dass dës Infrastruktur och vun anere Veräiner oder Bierger ka reservéiert ginn. D'Gemeng kéint esou vill méi Infrastrukturen bereetstellen, fir dass d'Leit sech versammele kënnen.

Lokal Veräiner ënnerstëtzen

Lokal Veräiner sinn d'Séil vun enger Gemeng. Hei kommen déi verschiddenst Leit zesummen, fir zesummen eng flott Zäit mateneen ze verbréngen oder fir hire Matmënschen ze hëllefen. All Gemeng muss seng Veräiner ënnerstëtzen, och finanziell. D'Subsiden un d'Veräiner sollen no faire Krittäre verdeelt ginn.

Méi Eventer

Gréisser Gemenge sollen e puer Mol am Joer a grad iwwert d'Summerméint Fester a Braderien zesumme mat de lokale Geschäftsleit an de Veräiner organiséieren. Och sollen d'Stroossen genotzt ginn, fir temporär Terrassen oder Verkafsstänn hei zouzeloossen a soumadder der lokaler Geschäftswelt an dem Duerfliewen méi Plaz op eise Stroossen ze ginn.

Eng Gemeng am Service vum Bierger

Et muss fir d'Awunner méiglech sinn, hir Demarchen op der Gemeng och ausserhalb vun den traditionelle Bürosstonnen ze maachen, soudass d'Leit sech net extra musse Congé huelen, fir eng Demarche ze maachen. Entweder andeems een d'Ëffnungszäite vun de Büroen op de Gemenge méi flexibiliséiert oder andeems een d'Demarchen, esou wäit et geet, op digitalem Wee ubitt.

1

2 Historesch Gebaier mat Liewe fëllen

3 Historesch Gebaier gehéieren zum Stadtbild vun enger Gemeng an erziele vill
4 iwwert d'Geschicht vun enger Uertschaft. Gebaier, wéi zum Beispill Garen, déi
5 net méi genotzt ginn, sollten net eidel stoen, mee erëm mat Liewe gefëllt ginn,
6 andeems een se renovéiert, fir dass hei Gemengeservicer, Veräiner oder
7 Geschäfte kënne Plaz huelen.

8

9 Besser Integratioun vun neie Matbierger

10 Nei Matbierger sollen aktiv an d'Gemengeliewe mat agebonne ginn. Eng Iddi ass
11 et, fir ee Mol am Joer ee Wëllkommensdag fir all déi nei Bierger ze maachen.
12 Och sollen d'Leit bei der Aschreiwung an der Gemeng direkt informéiert ginn,
13 dass si sech fir d'Gemengewale kënne aschreiwen.

14

15 Sproochcoursë fir jiddereen

16 Ech ka mech besser an enger Gemeng abréngen, wann ech d'Sprooch
17 beherrschen. Wat méi Bierger d'Sprooch schwätzen, wat méi Leit sech
18 austausche kënne an och besser matenee liewen. All gréisser Gemeng muss
19 dofir Lëtzebuergesch-Coursen ubidden, fir eisen net-lëtzebuergesche
20 Matbierger d'Méiglechkeet ze ginn sech an eise Gemenge besser
21 kënne anzebréngen.

22

23 E Biergerbeobtrage fir all Uertschaft a Quartier

24 De Biergerbeobtrage soll d'Vertrauenspersoun vun den Awunner an enger
25 Uertschaft sinn. Hie soll aktiv déi nei Bewunner begréissen an hinnen
26 d'Infrastrukturen an d'Zesummeliewen an der Gemeng (wien, wat, wou, wéini)
27 erklären. Als joviale Mënsch, deen all Bierger am Quartier kennt, soll hin och als
28 Mediateur bei klenger Meenungsverschiddenheeten déngen an esou
29 d'Zesummeliewen am Quartier méi angeneem a liewenswäert gestalten.

30

31 Integrationsdelegéierten

32 All Gemeng sollt an engem Service oder am Gemengerot mindestens eng
33 Persoun ernennen, déi als Integrationsdelegéierte schafft. Déi Persoun soll
34 d'Sensibiliséierung a Formatiounen vun de Gemengebeamten a Punkto
35 Zesummeliewen iwwerhuelen.

1

2 Handicap-Delegierten

3 All Gemeng sollt an engem Service oder am Gemengerot mindestens eng
4 Persoun ernennen, déi als Delegierten fir Persounen mat engem Handicap
5 schafft. Déi Persoun soll d'Sensibiliséierung a Formatioune vun de
6 Gemengebeamten a Punkto Zesummeliewen iwwerhuelen.

7

8 Accessibel Servicer fir den drëtten Alter a Leit mat Handicap

9 D'Digitaliséierung ass net fir all Mënschen ee Kannerspill. D'Piraten setzen op
10 d'digital Inclusioun a wëllen all d'Leit mat an d'Boot huelen, fir dass och si vun
11 de Virdeeler vum Internet kënnen profitéieren. Dat geschitt awer net vun haut op
12 muer an dofir muss un déi Leit geduecht ginn, déi net vum Internet profitéiere
13 kënnen. Ëmmer méi Post- a Bankguichete maachen zou a verschidde Leit ginn
14 esou am Ree stoen gelooss.

15

16 D'Gemeng soll hei agräifen, andeems ee mam Privatsecteur zesumme kuckt, fir
17 Servicer opzebauen, wou d'Leit physisch hi kënnen goen. Eng Iddi ass
18 d'Organisatioun vun engem mobile Guichet, deen all Dag eng aner Uertschaft
19 ufiert an op enger zentraler Plaz steet a wou d'Leit dann eng physisch
20 Uspriechpersoun virfannen.

21

22 Boergeld bäibehalen

23 D'Piraten bleiwe fir d'Bäibehale vum Boergeld als anonym Bezuelmethod.
24 D'Gemengeservicer müssen d'Méiglechkeet bäibehalen, dass ee Rechnungen an
25 Taxen och mat Boergeld am Guichet vun der Gemeng ka bezuelen.

26

27 Internet fir jiddereen an iwwerall (Free-WIFI)

28 D'Piraten setzen sech dofir an, dass op ëffentleche Plazen a Gebaier ee gratis
29 Wifi fir d'Awunner : innen verfügbar ass.

30

31 Gutt wunnen a gutt liewen

32 D'Pirate fuerdere bei all neiem Quartier, dass op ee e Mix tëscht Wunnen,
33 Schaffen a Liewen opgepasst gött. Nei Wunngebaier a Residencë
34 solle multifunktionell sinn an direkt mat Crèchen, Dokteschcabinetten,
35 Geschäfte oder Büroen equipéiert sinn. All neie Quartier soll ee klengen,

1 naturnoe Park kréien, wou d'Kanner sech austoben an déi Erwuessen een
2 Treffpunkt hunn.

3

4 Gemengen europäesch denken

5 Gemengen, déi op de Grenze vun eisem Land sinn, sollen zesumme mat
6 hire Nopeschgemengen am Ausland op Projeten zesummeschaffen, sief et am
7 Transport, am Wunnensbau oder fir öffentlech Infrastrukturen ze bauen, déi
8 den Awunner vu béide Gemengen zur Verfügung stinn.

9 Eng Gemeng, déi zum Beispill keng Plaz huet fir eng nei Sportshal, kéint mat
10 hirer Nopeschgemeng kucken, ob déi Sportshal net kéint niewendru gebaut a
11 mat finanzéiert ginn. Dës Projete kënnen iwwert gemeinsam Fonge realiséiert
12 ginn.

13

14 Mat esou Projete stärke mer den europäeschen Zesammenhalt an der
15 Groussregioun. Mat den aktuelle Baupräisser kéint dës fir déi lëtzebueresch
16 Gemengen eventuell souguer méi bëlleg ginn, wéi hei am Land ze bauen.

17 Laangfristeg kéinten esou och déi lafend Käschte vun der Infrastruktur gedeelt
18 ginn an d'Verbindungen an d'Bezéiunge mat eisen Noperen an der
19 Groussregioun verbessern.

20

Wunnen zu Lëtzebuerg méiglech maachen

D'Wunnungskris kann net eleng vum Staat geléist ginn, mee och d'Gemenge mussen alles dofir maachen, fir hiren Awunner ze hëllefen, weider an hire Heemecht kënnen ze liewen. D'Gemengen mussen sech an Zukunft nach méi asetzen, fir hire Bierger:innen een Daach iwwert dem Kapp kënnen unzebidden.

D'Gemenge mussen méi Wunnraum schafen (10€/m²)

D'Gemenge mussen selwer vill méi aktiv um Wunnmarché ginn, andeems se hier Baulandreserve mobiliséieren, viabiliséieren an och bebauen. Déi Gemengen, déi ee finanzielle Spillraum hunn, solle Bauterrainen zesumme mam Logementsministère selwer opkafen, fir Wunnengen drop ze bauen oder bauen ze loosse.

D'Wunnengen bleiwen an öffentlecher Hand

All Wunneng, déi der Gemeng gehéiert, dierf net méi aus dem Besëtz raus! All Gemengenterrain muss genotzt ginn, fir sozialen oder erschwéngleche Wunnraum ze schafen. Entweder d'Gemeng verlount d'Wunneng selwer mat der Optioun vum Mietkauf oder d'Wunneng gëtt iwwert eng Organisatioun (Gestion locative sociale) verlount. Falls Wunnengen verkaf ginn, muss d'Gemeng sech, ouni Ausnamen, ee Virkafsrecht op déi Wunnengen sécheren.

Öffentlech Wunnengen no kloerem Krittäre verlounen a verkafen

Mir hunn ee Mangel u Wunnengen an et ass kloer, dass op kuerz Zäit net genuch Wunnenge kënnen gebaut ginn, fir déi aktuell Nofro ze bedingen. Wunnenge sinn ee seelent Gutt an dofir mussen bei der Vergab vun öffentleche Wunnenge Prioritéiten opgestallt ginn. Dofir soll een transparente Punktesystem opgestallt ginn, bei deem Residenten, Ex-Residenten souwéi aktiv schaffend Leit bei Gemengen-Projeten d'Prioritéit kréien.

Beispill : bei enger Ausschreibung sollen d'Joren gekuckt ginn, déi eng Persoun an enger Gemeng gewonnen a geschafft huet oder do an d'Schoul gaangen ass.

1 Bei Gläichstand tèschent de Kandidate sollen aner Krittären (Kanner,
2 Benevolat an der Gemeng, Akommes, etc.) gekuckt ginn.

3

4 Mietkauf erméiglechen

5 D'Piraten wëllen, dass souvill Leit wéi méiglech eng eege Wunneng kënne kafen,
6 fir sech iwwert d'Zäit ee Kapital kënne unzespueren. D'Gemenge kënne heifir
7 d'Optioun vum Mietkauf ubidden.

8 1. Beim Ënnerschreiw vum Mietkontrakt tèschent der Gemeng an dem
9 Locataire gëtt de Wäert vun der Immobilie am Kontrakt festgehalten.

10 2. All Mount, deen ee Locataire esou als Loyer bezilt, kritt e gutt
11 geschriwwen.

12 3. Wann de Locataire d'Wunneng kafe wëll, bezilt en de Wäert vun der
13 Wunneng minus dat, wat e schonn als Loyer ubezuelte huet.

14 4. D'Gemeng behält natierlech och hei d'Virkaufsrecht op der Wunneng.

15

16 Sozial Wunnengen

17 Wunnen ass ee Grondbedierfnis, mat deem ee Liewen steet oder fält. Eng
18 Wunneng ass eng Méiglechkeet fir d'Leit, sech ee stabilt Ëmfeld opzebauen.
19 Hëllef gëtt genuch gebraucht: Obdachloser, Mënschen déi der Gewalt
20 entkomme wëllen, Leit op der Flucht oder och Leit déi hire Strofvollzuch ofgesat
21 hunn brauchen all eng Chance op een Neistart an hirem Liewen. D'Gemenge
22 müssen dofir bei all gréisserem Wunnprojet mindestens eng Wunnunitéit fir
23 Sozialwunnenge virgesinn, fir dëse Mënschen ze hëllefen.

24

25 Wunnengen & Infrastrukturen zesumme plangen

26 All Gemeng soll fir hiren Territoire een 10-Joresplang fir de Wunnengsbau an der
27 Gemeng ausschaffen, bei deem nieft de Wunnengen och gekuckt gëtt, wéi eng
28 Infrastrukture fir d'Leit gebraucht ginn. Wann an engem neie Quartier 100
29 Persoune wunne sollen, da muss och Plaz reservéiert ginn, fir Praxisse fir
30 Dokter, Crèchen, Butteker oder Büroen. A Propos Büroen: d'Gemenge sollen
31 déi Büroflächen ausfënneg maachen, an déi ee potenziell erëm kéint
32 Wunnenge setzen.

33

1 Virkafsrecht konsequent notzen

2 Déi aktuell Gesetzgebung gesäit vir, dass d'Gemengen sech ee Virkafsrecht
3 kënne sécheren, soubal een Terrain oder eng Immobilie verkaf gëtt an am
4 Interessi vun der Ëffentlechkeet ass. D'Piraten wäerten d'Optioun vum
5 Virkafsrecht notzen, wann domadder grouss Projete fir méi ëffentleche
6 Wunnraum oder wichteg Infrastrukturen (Policebüro, Dokteschcabineten,
7 Crèchen, Schoulen, etc.) kënne gemaach ginn.

8

9 Nei Wunnformen erméiglechen

10 D'Bautereglementer an de Gemenge müssen un den aktuelle Stand vun der
11 Technologie ugepasst ginn an nei Bauformen erlaben. Nei Formen vun
12 energeetescher Renovatiounen (zum Beispill duerch d'Vergréisserung vun der
13 Aussenhüll vun engem Gebai) müssen erlaabt ginn. D'Piraten sinn oppe sinn fir
14 all nei Wunnformen, Technologien a Locatiounsmodeller, wann se technesch
15 realisierbar sinn an op der Plaz Sënn maachen. Beispiller : Tiny Houses, Tiny
16 Appartementer, Modulär Bauen, etc. Do wou et Sënn mécht a virun allem bei
17 neie Quartiere sollt och méi an d'Héicht gebaut ginn.

18

19 Prekäert Wunnen net toleréieren

20 Och wann all Léisung zielt, esou dierfe mer net zouloossen, dass d'Mënschen a
21 prisonsähnleche Konditiounen liewen. D'Gemengen müssen fir ee Minimum u
22 Liewensqualität bei de Wunnenge suergen. Dëst beinhalt d'Plaz pro Persoun,
23 natierlecht Liicht an een Accès op funktionéierend Infrastrukturen a Servicer.

24

25 Keng Luxusvillaen, mee méi moderat Haiser fir jiddereen

26 All Bauterrain muss effikass genotzt ginn, fir méi Wunnunitéit kënnen ze bauen,
27 fir dass méi Mënschen eppes vum Bauland hunn. Dofir müssen d'Densitéiten am
28 Flächebenutzungsplang (PAG) iwwerschafft ginn, soudass op verschiddene
29 Plaze méi dicht gebaut gëtt. All Gemeng sollt eng Mindestzuel u Wunnenge pro
30 Terrain virgesinn a prinzipiell solle keng Terraine fir Villae méi genotzt ginn.

31

32 Perimetererweiderunge verhënneren

33 Et ginn am Land genuch Bauflächen, déi als éischt solle mobiliséiert ginn, éier
34 mer an d'Naturreserve buddele ginn. Perimetererweiderunge kënne mer
35 nëmmen dann zoustëmmen, wa keng aner Terraine méi an der Gemeng

- 1 disponibel sinn. Bei Perimetererweiderunge müssen d'Terrainen zum
- 2 Groussdeel fir erschwéngleche Wunnraum genotzt ginn. De Rescht vun den
- 3 Terraine soll fir d'Noversuergung a Servicer genotzt ginn.
- 4
- 5

Entwurf

Eng gesond lokal Ekonomie opbauen

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

D’Gemeng ass ee responsabele Konsument

D’Gemenge muss selwer mam gudden Beispill virgoen beim Akaf vu Liewensmëttel, Gedrénks a Material fir hier Servicer a Strukturen (zum Beispill an de Maisons Relais). D’Gemeng soll do, wou Steiergelder benotzt ginn a wou et méiglech ass, Produkter kafen, déi biologesch, regional, saisonal a fair hiergestallt ginn. D’Gemeng ka beim Akaf op Labelen, wéi Fairtrade oder d’EU-BIO-Sigel, zeréckgräifen.

Noversuergung an den Dierfer sécherstellen

D’Gemengen, déi d’finanziell Méiglechkeeten hunn, sollen an den Uertschaften, wou d’Noversuergung iwwert de private Maart net present ass, selwer aktiv ginn an nohalteg Geschäfte (Secondhand-Shops, Sozial Epicerien, Cent Butteker etc.) opbauen oder bedreiwen. D’Gemeng muss mol dofir net selwer Immobiliere spillen a Fläche verlounen, mee si ka käschtegänschteg mobil Butteker a kleng Verkafsstänn erlaben oder selwer opstellen, wou och de lokale Bauerehaff oder Gäertner hir Produkter kënnen ubidden.

Industriezone fir regionaalt Handwierk a Produkter

Industrie an Handwierk si wichteg fir d’wirtschaftlech Entwécklung vum Land, mee alles mat Limitten. D’Gemenge sollte keng Aktivitéiten unzéien, déi net sënnvoll op engem Standuert sinn, well se ze vill Knascht, Trafic oder Kaméidi produzéieren. D’Gemenge solle léiwier op d’Approche setzen, fir regional mat anere Gemengen an Aktivitéitszonen zesammenzeschaffen an sech d’Recetten ze deelen.

Shared Hubs

All Gemeng kann seng geografesch Situatioun notzen, fir déi richteg Aktivitéiten op hirem Territoire unzesidelen. Zum Beispill kënnen d’Gemenge méi Gemeinschaftsbüroen (Shared Hubs) bauen, fir dass d’Awwunner an d’Frontalieren net bis an d’Stad op d’Aarbecht pendele mussen. Doduerch kéint Trafic verhënnert an et de lokalen Handel an der Gemeng gestärkt ginn, well da méi Leit op der Plaz konsuméieren.

1 Eng Landwirtschaft viru menger Dier

2 D'Piraten wëllen, dass d'Landwirtschaft erëm méi no bei d'Leit kënnt. Virun
3 allem beim Ubau vun Uebst, Geméis a Leguminose ginn et vill Méiglechkeeten,
4 wéi zum Beispill d'Förderung vu Gemeinschaftsgäert a Bongerten an de
5 Gemengen. D'Gemeng kann och Friichtebeem (Äppel, Bieren) an de
6 Parke planzen.

7

8 Responsabel Finanzen

9 D'Piraten setzen op eng verantwortungsvoll Budgetspolitik an
10 d'Gemengeresponsabel musse mat deene Sue schaffen, déi do sinn. D'Gemeng
11 soll op Scholde verzichten, ausser et handelt sech ëm Infrastrukturen, déi
12 laangfristeg der Allgemengheet zegutt kommen an nohalteg sinn. Fir Prestige-
13 Monumenter sollte keng Scholden opgeholl ginn.

14

15 D'wirtschaftlech Aktivitéite vun der Gemeng reduzéieren

16 Eng Gemeng ass keng Firma a sollt dem Privatmarché keng Konkurrenz
17 maachen, wann et net dem ëffentlechen Interessi déngt. D'Ausgabe vun der
18 Gemeng sollen d'Problemer vun de Bierger léisen, déi net iwwert de fräie
19 Marché kënne geléist ginn. D'Gemeng soll prioritär do agräifen, wou de fräie
20 Marché versot an d'Leit am Reen stoe léisst, wéi zum Beispill am Logement oder
21 bei grondleeënden Infrastrukturen a Servicer.

22

23 Eng gesond Approche zum Wuesstem

24 Quantitative Wirtschaftswuesstem bréngt méi Akommes an och méi
25 Steierrecettë fir d'Gemeng, mee op der anerer Säit fuerdert de Wuesstem oft
26 och méi Personal, bréngt méi Trafic op eis Stroossen a verschäerft d'Situatioun
27 um Wunnmarché. D'Gemenge sollen dofir eng gesond Approche zum
28 Wirtschaftswuesstem entwéckelen an Infrastrukturprojeten an hire Gemengen
29 an eng ganzheetlecher a gemengeniwwergräifender Approche ugoen.

30

31

Mobilitéit vun de Leit verbesseren

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

Autofräi Quartieren a Shared Spaces ausbauen

Fir d'Liewensqualität an den existierende Wunnquartiere weider ze verbesseren, proposéiere mir d'Trottoiren an de Quartiere lues a lues ofzeschaffen an aus de Quartiere richteg „Shared Spaces“ ze maachen, wou sech all Notzer d'Surface deelen. Dëst géif eis Quartieren optesch opwäerten an och d'Vëlofuere oder mat der Kutsch spadséiere vereinfachen an erlaabt et, dass d'Leit sech erëm méi an de Stroosse kënnen ophalen an d'Kanner erëm, wéi fréier, op der Strooss spille kënnen.

Fir méiglechst vill Autoen aus de Stroossen ze kréien, soll bei all neiem Wunnprojet an engem bestoende Quartier mindestens eng Parkplaz pro Stot innerhalb vum Wunngebei virgesi sinn an dëse Parking muss och un d'Wunnunitéit affektéiert sinn, fir dass d'Awunner en notze kënnen. Nei Quartiere sollten esou opgebaut sinn, dass een och ze Fouss schnell vun A op B kënnt.

Den öffentliche Transport ausbauen

D'Offer vum öffentliche Transport (CFL, RGTR, Tram) variéiert jee nodeems, wou een hei am Land wunnt. D'Gemenge kënnen hiren Deel dozou bäidroen, d'Offer ze verbesseren. Fir Ressourcen ze spueren, sollten d'Gemengen sech zesummendoen an, nom Beispill vum TICE, interkommunal oder interkantonal Buslinien opstellen, déi d'Offer an de Gemengen zousätzlech zum RGTR ze komplettéieren. Busarrête müssen Handicap-gerecht gebaut sinn an do, wou et méiglech ass, op mannst iwwerdaacht sinn, fir d'Leit net am Reen stoen ze loossen.

Schoultransport ouni Ofgaser

De Schoultransport gëtt vun de Gemengen organiséiert. Jee no Gemeng fueren hei vill Busser zu de Spëttestonnen. Fir d'CO2-Bilanz an d'Ofgaser ze reduzéieren, wëlle mir, dass d'Gemengen op klimaneutral Elektro-Busser setzen.

1 Vëlofueren an Trëppele méi angeneem gestalten

2 Wie sech mam Vëlo an och ze Fouss fortbeweege wëll, soll dofir belount ginn an
3 deementspriechend gutt Infrastrukturen a Mobilitéits-Offere virfannen.
4 D'Gemeng kann zum Beispill an all Quartier ee Pedibus promouvieren a
5 subventionéieren, fir de Kanner an Elteren de Schoulwee z'erliichten.
6 Trottoirë solle propper an intakt gehale ginn, och a Niewestroossen. Donieft
7 brauch et richteg Vëlospisten op den Haaptachsen, ofgetrennt vum
8 Autosverkéier. Amplaz op nëmme Strécher op d'Strooss ze molen an dës Deeler
9 als Vëloswee ze klasséieren, fuerdere mir richteg Vëlosweeër, déi de Vëlofuerer
10 ee Mehrwäert ginn. A Residencë sollt och ëmmer e Kutschen- a Vëlosparking
11 mat ageplangt an ëmgesat ginn, fir souwuel jonk Familljen, wéi och Vëlofuerer,
12 eng Plaz fir hiert Transportmëttel ze ginn.

13

14 Club Bus Service

15 Vill Mënschen engagéieren sech a Veräiner an hirer Gemeng. Allerdéngs sinn
16 dës Persounen oft op een Auto oder ee gudden ëffentlechen Transport
17 ugewisen, fir zu enger gewëssener Auerzäit vun A op B ze kommen. Virun allem
18 déi jonk an eeler Matbierger hu kee Führerschäin (méi). Wann d'Elteren awer
19 net do sinn, ass et fir jonk Leit schwéier, op den Training ze fueren. Wa kee vun
20 der Famill oder aus dem Frëndeskrees disponibel ass, kënnen och eeler
21 Matbierger net op d'Treffen. D'Gemenge sollen dofir mat de Veräiner um
22 Territoire, mee och zesumme mat Nopeschgemengen, een Club Bus Service fir
23 d'Veräiner opstellen, op dee Persounen kënnen zeréckgräifen, wa si keng
24 uerdentlech Ubannung un den ëffentlechen Transport hunn oder zu spéiden
25 Auerzäiten musse fueren (änlech wéi den Night Rider). Fir Abus'en ze
26 verhënneren, misst de Veräin seng Memberen just ee Mol am Joer beim Club
27 Bus mellen.

28

29 Barrièrefräi Mobilitéit garantéieren

30 Ëffentlech Gebaier a Plaze musse behënnertegerecht gebaut sinn. D'Zil muss et
31 sinn, dass all Persoun sech eegestänneg an enger Gemeng ka beweegen.
32 D'Gemenge sollen an engem Service, dee sech och ëm den Urbanismus vun der
33 Gemeng këmmert, eng Ulafstell hunn wou Plaintë vun de Bierger kënnen
34 opgeholl ginn.

35

36 25

Sécherheet an eise Gemengen erhéijen

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

Méi Policepresenz

D’Piraten schwätzen sech kloer fir méi Policepresenz an de Gemengen aus. A Problem-Quartiere solle Police-Patrullen an och Gemeindebeamte regelméisseg patrulléieren a fir Uerdnung a Sécherheet suergen. A gréissere Gemeinde fuerdere mer d’Presenz vun engem Police-Kommissariat, dee 24/7 fir d’Bierger besat ass.

Keng privat Police

D’Piraten schwätzen sech kloer dogéint aus, dass privat Sécherheitsfirmen sech ëm d’Sécherheet am öffentleche Raum këmmere sollen. Dat ass ganz kloer eng Aufgab vun der Police an de Gemeindebeamten.

Präventioun: méi Street Worker

Et dierf ee Mënschen, déi op der Strooss liewen, net all an een Dëppe geheien. Et muss ee kloer differenzéieren tëschent Mënsche mat kriminellen Absichten a Mënschen, déi et aus eegener Kraaft einfach net vun der Strooss packen. Keen dierf wéinst senger sozialer Situatioun verurteilt ginn a grad dëse Leit muss eis Gesellschaft Perspektive bidden! Eng Gesellschaft ass nëmmen esou staark wéi säi schwächste Glidd. D’Piraten setzen dofir op den Asaz vun Hëlleforganisatiounen a Street Worker, déi fir d’Leit op der Strooss do sinn an den éischte Schrëtt sinn, fir hinne vun der Strooss ze hëllefen. D’Gemeinde kënnen sech d’Streetworker souguer zur Hallschent vum Staat finanzéiere loossen an dat och maachen.

Gemeindebeamten stäerken

D’Piraten mengen net, dass d’Aféierung vun enger sougenannter „Kommunalpolice“ de richtege Wee ass, dee fir méi Sécherheet an eise Gemeinde suergt. D’Gendarmerie gouf viru Joerzénge ofgeschaf, firwat also erëm ee Waasserkapp u Verwaltung schafen? Déi besser Alternativ ass et, d’Police an d’Gemeindebeamten esou opzestellen, dass sech un d’Gesetzger gehale gëtt. D’Piraten setzen sech dofir an, dass d’Gemeindebeamten hir Kompetenze voll

1 ausnotzen a Presenz weisen, fir dass sech un d'Gesetzer an
2 d'Reglementer gehale gëtt.

3

4 Videoiwwerwaachung ass keen Zaubermittel

5 D'Piraten si fir eng realistesch Bekämpfung vun der Kriminalitéit. Dat bedeit méi
6 Präventiouns- an Opklärungsarbecht mat Polizisten um Terrain. Eng
7 flächendeckend Videoiwwerwaachung leene mer of. D'Kameraen an
8 d'Informatik kaschte vill Geld, beschränken d'Privatsphär vun den éierleche Leit
9 an notzen an deene wéinegste Fäll, fir Quartiere méi sécher ze maachen.

10

11 Baulech Moossnahmen fir ee bessert Sécherheetsgefill

12 D'Gemeng kann op Plazen, déi onheemlech sinn, iwwert d'Gestaltung vun der
13 Ëmgéigend fir ee bessert Sécherheetsgefill suergen. Heiansdo hëlleft déi richteg
14 Belichtung, heiansdo ass et d'Vergréisserung vum Trottoir oder d'Opmaache
15 vun engem klengen Commerce an eidelen Zonen, dee fir eng Verbesserung
16 suert. Hei soll d'Gemeng zesumme mat de Bierger:innen déi Plazen
17 identifizéieren, déi baulech kënne verbessert ginn.

18

19 Méi Sécherheet op eise Stroossen

20 Do, wou d'Gemeng d'Soen huet, soll se fir eng besser Stroossesécherheet fir
21 d'Foussgänger, d'Vëlofuerer an d'Automobiliste suergen. Wou et méiglech ass,
22 soll d'Tempolimit an den Uertschaften op 20 bis 40 km/h limitéiert ginn,
23 Zebrasträifen gutt siichtbar a beliicht sinn an rout Luuchten opgestallt ginn, wou
24 d'Leit oft iwwert d'Strooss trëppelen. Ronderëm Plazen, wou vill Kanner
25 ënnerwee sinn (Schoulen, Spillplazen, Maisons Relais, etc.) soll een Tempo 20
26 gëllen, wat een duerch baulech Methoden och duerchsetze soll.

27

28 Technik notzen fir méi Stroossesécherheet

29 Och technesch Hëllefsmittel wéi z.B. Assistenzsystemer an den Autoen, si
30 wichteg, wann et dorëms geet, fir d'Sécherheet am Alldag ze verbessern.
31 Domat technesch Hëllefsmittel funktionéieren, muss séchergestallt ginn, dass
32 d'Verkiersschëlde an d'Spueren, déi de Systemer oft als Orientéierung déngen,
33 kloer gekennzeechent a fir d' Systemer erkennbar sinn. Eng kloer
34 Kennzeechnung erlaabt och ee besseren Asaz vun autonom fuerende Busser an
35 Autoen.

36 27

Déiereschutz an eise Gemengen héich halen

Opklärung an Informatioun géint Déierequälerei

D'Gemeng kann duerch seng Informatiounspolitik aktiv géint d'Déierequälerei virgoen. Fir en Ëmdenken am Déiereschutz ze bewierken, kann och eng Gemeng Opklärungscampagnen organiséieren, zum Beispill beim Thema Ernierung. D'Gemeng soll eng equilibréiert a gesond Ernierung fërderen a kann zum Beispill op Eventer duerch geziilt Aktiounen saisonal, regional, vegetaresch oder vegan Alternative promouvéieren. D'Gemeng kann och, zesumme mat de lokale Baueren, de Leit de Wäert vun enger gudder Véizuucht méi no bréngen.

Fir eng modern & ethesch korrekt Juegd

D'Piraten si géint d'Klappjuegd a wëllen d'Juegd hei am Land am grouse Ganzen aneschtens a méi am Respekt mam Wëlldéier ugoen. Dobäi sollen alternativ Juegdmethoden zum Asaz kommen. D'Gemeng kann op deene Grondstécker, op deene si Proprietär ass, d'Juegdlose selwer iwwerhuelen, professionell Jeeër op dëse Plazen asetzen an op Klappjuegte verzichten. D'Gemeng kann nom Juegdgesetz souguer ee Juegdverbuert op dësen Terrainen duerchsetzen.

Eng Plaz fir eis Muppen an der Gemeng

Vill Déierenasyler hei am Land si voll mat Muppen a Kazen. Dës Déiere waarden all Dag op hir Chance, fir adoptéiert ze ginn. Aplaz Déiere bei Déierenziichter ze kafen, sollt een deenen Déieren hëllef, déi an engem Asyl sinn. D'Gemeng soll déi Mënschen, déi een Hausdéier adoptéieren an domadder eng grouss Verantwortung op sech huelen, mat enger Primm belounen. Doriwwer eraus sollen op Plazen, wou net vill Bëscher oder Wise sinn, méi Muppentoiletten opgeriicht ginn, zemoos bei Spillplazen, Kierfechter a Wunnvéierelen. D'Piraten ënnerstëtzen iwwerdeems d'Schafung vun Déierekierfechter.

Sammelstatiounen a Plaze fir Wëlldéieren

All Déier a Nout muss gehollef kënne kréien. Dofir wier et wichteg, dass d'Déierenopfaangstatiounen, d'Déierenasyler an och déi unerkannten Déiereschutzveräiner an eisem Land korrekt equipéiert sinn. D'Gemenge sollen

1 sech pro Regioun zesummendoen, fir d'Käschte vun den Déierestatiounen ze
2 deelen.

3

4 Obligatoreschen Chip fir Hënn a Kazen

5 All Hond an all Kaz mussen identifizéierbar sinn an dofir gechippt ginn. An all
6 Gemeng muss dofir och eng Ulafstell existéieren, wou een Chipliesegerät ze
7 fannen ass, fir d'Besëtzer vu verluerenen Hausdéieren ausfënneg kënnen ze
8 maachen.

9

10 D'Steriliséierung vu Kazen a Muppe soll vun der Gemeng ënnerstëtzt ginn
11 Et ass am Interessi vun Déier a Mënsch, dass mer d'Déiere steriliséieren, fir net
12 ze vill Nowuess ze hunn, ëm déi sech herno kee këmmert. D'Gemeng huet een
13 Interessi drun, dass Hausdéieren sech net onkontrolléiert fortplanzen. Fir déi
14 Leit, déi sech eng Steriliséierung net leeschte kënnen, soll d'Gemeng d'Käschte
15 vun der Sterilisatioun iwwerhuelen.

16

17 Keng Déieren am Zirkus

18 D'Piraten refuséieren Haltung, Dressur an d'Präsentatioun vu wëllen Déieren am
19 Zirkus grondsätzlech. Et gëtt, ausser der mënschlecher Kuriositéit, kee Gronn, fir
20 wëll Déieren aus hirem Habitat ze rappen an onnatierlech Presentatiounen
21 ënnert Stress iwwert sech mussen ergoen ze loossen. Mir fuerderen dofir e
22 konsequent Verbuet vu wëllen Déieren an Zirkussen. D'Gemeng soll op sengem
23 Territoire keen Zirkus erlaben, wann den Déiereschutz net garantéiert ass.

24

25 Eng respektvoll Fëscherei

26 D'Pirate setzen sech fir nohalteg Fëschermethoden an. An de Gemengen, wou
27 een a Flëss, Baachen, Séien a Weiere ka fëschen, soll d'Gemeng ee
28 Fëscherschäin aféieren, fir d'Wëldeeren ze verhënneren an eng gewësse Kontroll
29 iwwer d'Fëscheraktivitéiten ze hunn. D'Gemeng soll och, zesumme mat de
30 Fëscherveräiner, Coursen organiséieren, fir d'Aangeler iwwert d'Reegelen an
31 den Déiereschutz z'informéieren. D'Method vum Catch & Release, also dem
32 Fänke vu Fësch, just fir se erëm fräizeloossen, sollt an de Gemenge verbuede
33 ginn.